LITERARY STUDIES. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 821.111. – 3(472).06

<https://doi.org/10.31548/philolog2020.01.041>

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ НАРАТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПОСТПОСТМОДЕРНІСТСЬКИХ РОМАНАХ «ДИВНИЙ ВИПАДОК ІЗ СОБАКОЮ ВНОЧІ» М. ГЕДДОНА ТА «УГАМУЙТЕ МЕНЕ» М. ДЖ. ГАЙЛЕНД

Д. І. ДРОЗДОВСЬКИЙ, кандидат філологічних наук, науковий співробітник,
Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України

E-mail: drozdovskyi@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0002-2838-6086>

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена потребою вивчення світоглядних параметрів постпостмодерністських персонажів і вияву їх ідентичності. Досліджено наративні особливості британських постпост-модерністських романів «Угамуйте мене» М. Дж. Гайленд та «Дивний випадок із собакою вночі» М. Геддона. Мета – окреслити специфіку світоглядних параметрів протагоністів згаданих романів, репрезентуючи особливості постпостмодерністської художньої ідентичності, експлікованої в наративних формах. Результати: доведено, що постпостмодерністська ідентичність протагоністів в аспекті самопізнання й самореалізації не пов'язана з комунікацією з Іншим. Проаналізовано специфіку взаємодії між індивідуальною та колективною ідентичністю. Досліджено, що комунікативна взаємодія між протагоністом та іншими персонажами є чинником розбалансування свідомості персонажів. Визначено проблемно-тематичний комплекс постпостмодерністських романів, у центрі яких репрезентовано персонажів, які мають невралгічну специфіку, яка впливає на їх світосприйняття. Перспективи дослідження детерміновані потребою окреслення світоглядної парадигми постпостмодерністського світосприйняття в сучасних британських романах. Здійснений аналіз філософських і психологічних параметрів дає підстави для подальшого вивчення поетологічних особливостей постпостмодерністських романів, зокрема в аспекті репрезентації художньої мови, мінімізації засобів художнього вираження (уникнення метафоризації художнього мовлення), що загалом сприяє гібридизації тексту, взаємопроникненню в ньому художнього, філософського, наукового та публіцистичного модусів.

Ключові слова: постпостмодернізм, наративна ідентичність, Марк Геддон, М.Дж. Гайленд, «Дивний випадок із собакою вночі», «Угамуйте мене».

Актуальність. Дослідження наративної ідентичності (як суб'єктність персонажів репрезентована у формах оповіді) дає можливість окреслити корпус питань, пов'язаних зі світоглядною специфікою періоду, у який написано той чи той твір. У розвідці йдеться про окреслення світоглядних параметрів постпостмодернізму, зокрема через представлення наративних моделей, що оприявнюють ідентичність персонажів аналізованих романів. Вивчення британського постпостмодернізму як напряму, що прийшов на зміну постмодернізму, належить до актуальних питань теорії

літератури.

Британські постпостмодерністські романи оприявнюють моделі ідентичності, відмінні від тих, що були сформовані в лоні модерністської та постмодерністської традицій англійської літератури: новітні персонажі здатні зберегти стан психоемоційної стабільності за умови дискомунікації з іншими, раціоналізуючи та логізуючи реальність і її феномени (сприймаючи дійсність через парадигму астрофізики й медицини, математики й фізики тощо). Якщо в модернізмі й постмодернізмі ідентичності персонажів репрезентують

© Д. І. Дроздовський

кризові аспекти в моменти, коли герої не можуть порозумітися із зовнішнім світом і вдаються до ескейпізму, то в постпостмодернізмі в романах на кшталт «Угамуйте мене» М.Дж. Гайленд [2] або «Дивний випадок із собакою вночі» М. Геддона [6] уже на початку наративних історій експліковано такий тип ідентичності, яка не потребує розкриття через успішну взаємодію з іншими.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У компендіумі «The contemporary British novel since 2000» в розділі «Ali Smith: Strangers and Intrusions» Моніка Ґермана (Monica Germaná), услід за Браяном МакГейлом (Brian McHale), порушує питання про історичні межі постпостмодернізму [9, с. 99]. Це питання має особливу значущість під час вивчення нового культурного явища та літературного феномену. Межі постпостмодернізму – важлива наукова проблема з огляду на те, що чимало дослідників як за кордоном, так і в Україні послуговуються поняттям «постпостмодернізм», розглядаючи літературний ландшафт початку ХХІ ст. Наприклад, таку тенденцію спостерігаємо у праці «Українська і польська постмодерна проза (карнавал, фрагментація, фронтір)» І. Кропивко, яку восени 2019 р. в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка було захищено як докторську дисертацію. У рецензії на монографію («Всесвіт», 2019, №5-6/7-8) я вже писав про деякі методологічні колізії, що представлені в цій роботі, проте, на жаль, рецензія не потрапила до читацького поля дослідниці, принаймні вона не зафіксована в матеріалах, представлених під час захисту.

Теоретики літератури (Ф. Джеймисон, Дж. Нілон, Моніка Ґермана, Браян МакГейл та ін.) наголошують, що в постпостмодернізмі відбувається розвиток тенденцій, властивих постпостмодернізму. Передусім ідеться про поглиблення кореляцій між постпостмодернізмом і віртуалістикою, представленою і на рівні організації наративу, і в площині тематології та проблемних комплексів постпостмодерністського

роману. Крім того, важливою специфікою постпостмодернізму представлене в понятті «connectedness» («сполучуваність»), яка розкриває намагання британських авторів дошукатися природи глибших зв'язків між людьми, природою різних соціальних та ін.

Поява окремого напрямку в лоні британської літератури – «9/11» – символізує перехід між постмодернізмом і постпостмодернізмом. Під «9/11» британські теоретики розуміють не лише новий жанр, а комплекс творів, у яких у різний спосіб осмислено проблематику тероризму або ж подій 11 вересня 2001 р. у США. У «Суботі» І. Мак'юена, романі, який було б складно зарахувати до романів «9/11», ідеться про спектр проблем, пов'язаних із осмисленням терористичної атаки, коли Генрі розмірковує про літак. Е. Кіббл (Arin Keeble) зауважує: "I argue that the 9/11 novel has been characterized by anxiety and internal conflict relating to a set of competing impulses that pull the narratives in opposing directions. They gesture toward the public and private, the political and the domestic, toward historical contexts and traumatic rupture" [9, с. 273].

Аспекти, пов'язані з соціальною інтеракцією («внутрішні змагальні імпульси», за Е. Кіббл, між емоційним і раціональним), емоційністю та емпатією в постпостмодерністському романі представлені в інший спосіб: емоційність є перешкодою на шляху до самопізнання. На думку науковців, «In the post-postmodern novel "sharing" is important; for example sharing stories as a way to "identify with others" (and to allow others to identify with you)" ([9, с. 221], зауважу, що в цьому місці З. Діннен (Z. Dinneen) цитує працю Ніколайн Тіммер (Nicoline Timmers) "Do You Feel It Too? The Post-Postmodern Symptom in American Fiction at the Turn of the Millennium, Amsterdam: Rodopi, p. 359). Персонажі, які мають невралгічні розлади, репрезентують тип ідентичності, що є самістю-в-собі, тобто представлено ідентичність монадного типу; цілісність такої ідентичності

детермінована не зв'язками із зовнішнім світом, а з собою. Персонаж із аутичним типом світосприйняття має апіорі конфліктну взаємодію із зовнішнім світом, яка позначається на тому, що він не може здобути соціального успіху, якщо реалізує його у взаємодії з іншими. Аутичний персонаж постпостмодерністського роману соліпсичний: це монада, яка має власну систему цінностей і оцінок. Британські дослідники звертають увагу на те, що персонажі сучасної літератури виявляють риси ідеалістичного сприйняття світу, що тяжіє до кантіанської традиції, водночас доповнюючи таке бачення світу позитивістськими інтенціями, які наближають персонажів до усвідомлення дійсності як фізично-метафізичного континууму, пізнання якого можливе як за допомогою раціонально-логічного й емпіричного аналізу, так і інтуїтивного пізнання. С. Влакос зазначає: «The term's conceptual burdens reflect its recurrent implication within broad-scale epistemological debates, and its resurgence in times of epistemological conflict. In the modern literary-aesthetic context named by Frederic Jameson, the novelty is claiming realism's cognitive as well as aesthetic status betokened the influence of Marxist materialist and historical debate an otherwise Kantian-idealist paradigm» [9, с. 101].

Т. Бовсунівська, досліджуючи «post-постмодерністський роман» (послугуюсь написанням цього поняття у роботах дослідниці), зауважує, що значною мірою він розвиває постмодерністські традиції, водночас у його лоні відбувається розширення тематичних обріїв. «Теорія роману доби postпостмодернізму значною мірою успадковує здобутки постмодернізму, проте вже відчутні деякі відмінності: надмірне розгалуження модифікацій роману, проблематизація ідентичності особистості в умовах техногенного тиску, віртуалізація художньої структури твору, конструюючи протистояння безфабульності й action, тиск масової культури з її системою жанрів» [1, с. 196]. У пост-

постмодерністському романі має місце особливе зображення суб'єкта: персонажі британських постпостмодерністських творів оприявнюють нову модель світорозуміння й виявляють інакший тип ідентичності. Загалом постпостмодерністському роману притаманні стратегії міжжанрової дифузії, на чому наголошує Т. Бовсунівська. На думку дослідниці, «жанрові модифікації виявляють спротив будь-якій типологізації тому, що немає усталених закономірностей, немає усвідомлюваної традиції при їх утворенні, модифікація найбільше залежить від світоглядних видозмін та підсвідомих імпульсів письменника, які часто дуже важко ідентифікувати» [1, с. 197]. Проте визначальною, на наш погляд, характеристикою постпостмодерністського нарративу є не стільки специфіка «жанрового паттерну», а окреслення світоглядно-філософської парадигми. «For literary postmodernists, there was no one literary truth about the world, only a multiplicity of competing visions or constructions of reality mediated by human experience and imagining. In its more skeptical moments, this commonplace of post-Kantian epistemology signaled a disavowal of rationality itself. <...>. In present culture, however, the critical or ironic 'edge' associated with postmodernist anti-realist techniques has fallen flat, so much so, that the devices of postmodernist anti-realism (those devices designed to shatter the realist illusion and to foreground the fictive status of the work question) are now submerged within a new and yet formally quite familiar mode of realism» [9, с. 103].

Т. Бовсунівська слушно наголошує на тому, що «анаморфоза відіграє значну роль у сучасному жанровому мисленні. Проблематизація анаморфози активно постає в теорії та практиці літератури спочатку спорадично в добу модернізму, а потім з підсиленою частотністю на межі XX-XXI ст. Вона стає частиною сучасної художньої теорії, оберненої до осмислення нетривкості нашого зорового (у першу чергу, а також інших видів) сприйняття та до залежності

враження від умов, за яких ми його отримали» [1, с. 211]. Саме така гносеологічна настанова, репрезентована водночас і в поетологічних категоріях, представлена в аналізованих романах, у центрі яких — осмислення репрезентації реальності в сприйнятті персонажів, які мають невралгічні розлади або ж генетичні відхилення.

Д. Мельник має рацію, зауважуючи, що «проблема ідентичності тісно пов'язана із темою суб'єкта, особистості, проблемою меж людського «я», вона співвідноситься із питанням про сутність людини, її природу і свободу, про основи її буття, сенс та мету людського існування загалом. <...>. Оскільки ідентичність — це результат глибокого внутрішнього переживання, вона обумовлює занурення у внутрішній світ письменника й узагальнення щодо постаті митця та її відображення у художніх творах» [3, с. 5–6].

Традиційно «у структурі ідентичності виділяють два рівні: індивідуальний та соціальний. Індивідуальний рівень — це набір персональних характеристик, що роблять певного індивіда унікальним. Соціальний рівень пов'язаний з ідентифікацією індивіда з нормами й сподіваннями соціального середовища, в яке він занурений» [3, с. 26]. Художня ідентичність, репрезентована в романі «Дивний випадок із собакою вночі» Марка Геддона, нетипова в тому плані, що протагоністу роману притаманний такий тип ідентичності, який доцільно схарактеризувати як «знецорінення». «Розповсюдженим поняттям, яке характеризує втрату колективної ідентичності <...>, є «знецорінення», термін, запропонований Сімоною Вайль» [3, с. 28].

Водночас розбіжність сконструйованого типу індивідуальної ідентичності персонажа з колективною ідентичністю жодним чином не позначається на негативних наслідках. Зазвичай «колективна ідентичність істотно впливає на конститування індивідуальної (особистісної) ідентичності, бо формує коло цінностей, моральних орієнтирів,

звичай, характерних для кожного окремого суспільства. Тому її втрата призводить до відчуття загубленості та втрати орієнтирів» [3, с. 27]. Проте в постпостмодерністському романі М. Геддона Кристофер унаслідок генетичної специфіки наділений такою психологічною рисою, як *замкнутість*, що дає йому можливість підтримувати функціонування наскільки можливо цілісної картини «я»-ідентичності. Літературознавці, які досліджують модерністські та постмодерністські твори, наголошують, на тому, що «вдале подолання кризи призводить до конструювання цілісної картини «я»-ідентичності. В іншому ж разі виникає проблема дифузії ідентичності, яка передбачає такий стан «я», що запобігає його соціалізації, а відтак призводить до замкнутості у собі та самотності» [3, с. 28]. Проте перебування героя в стані самотності є цілком прийнятним для нього. Аутичний тип мислення вирізняє персонажа з-поміж інших, які у разі конфлікту індивідуальної ідентичності із колективною мають проблеми соціалізації. Типологічно подібне явище маємо в модерністських наративах, зокрема у творчості І. Бахманн. Протагоністки оповідань «Гавкіт», «Проблеми, проблеми», «Ці щасливі очі» «потрапляють у замкнене коло: втративши ідентичність, вони приречені на самотність, а самотність, своєю чергою, не дає їм змоги сконструювати нову модель ідентичності» [3, с. 165].

Мета дослідження — окреслити специфіку світоглядних параметрів протагоністів романів «Угамуйте мене» М. Дж. Гайленд та «Дивний випадок із собакою вночі» М. Геддона, репрезентуючи особливості постпостмодерністської художньої ідентичності, експлікованої в наративних формах аналізованих творів.

Матеріали і методи дослідження. У розвідці використано методи герменевтичного аналізу, а також результати досліджень із психології в аспекті вивчення індивідуальної та колективної ідентичності. Матеріалом є романи «Угамуйте мене» М. Дж. Гайленд та «Дивний випадок із

собакою вночі» М. Геддона.

Результати дослідження та їх обговорення. На думку літературознавців, «неможливість пізнати себе, збагнути свою ідентичність призводить до різних типів самотності, особливе місце серед яких посідає метафізична самотність, що характеризується втратою зв'язку між людиною та світом, а також тісно пов'язана з екзистенційною та релігійною самотністю» [3, с. 164]. Екзистенційна та релігійна самотність (властива як Джонові, так і Кристоферові) для персонажа є формою конструювання «я»-ідентичності, яка прагне реалізації не на перетинах із колективною ідентичністю (ідентичністю спільноти), а на іншому рівні. Числа для Кристофера постають аналогами *Іншого*, сукупно витворюючи нетипову для дискурсу літератури художню ідентичність. Асоціація персонажа із простим числом засвідчує, що він прагне поділяти цінності аж ніяк не «живих» персонажів, що оточують його (батьки, сусіди, однокласники, викладачі), а перебувати у спільному полі цінностей, наскільки коректно послуговуватися таким поняттям, із простими числами.

У романі «Угамуйте мене» М. Дж. Гайленд ідеться про те, що герой не приймає більшості норм, етичних правил і конвенцій зовнішнього світу, у якому існує. Джон не розуміє, для чого всі навколо нього висловлюють неправду, навіть навіть найрідніші люди, які дбають за Джона, вдаються до брехні. Юнак-поліграф — це новий постпостмодерністський варіант ідентичності, що візуалізує низку нових, порівняно з постмодерністським дискурсом, проблем. Перша проблема пов'язана з новим типом комунікації постпостмодерністських персонажів. Зауважу, що у «соціальній психології» (Дж. Г. Мід, Л. Крапман) особлива роль у становленні «я»-ідентичності суб'єкта відводиться процесу комунікації. Створення вдалої ідентичності залежить від того, чи процес інтеракції виявляється вдалим, тобто чи відбувається порозуміння. Якщо

співрозмовникам вдалося дійти згоди, то ідентифікація вважається вдалою. Кожну нову ідентичність, набуту у процесі комунікації, індивід записує у відносно сталу біографію» [3, с. 33]. На відміну від постмодерністських, вони не просто поринають у світ внутрішніх рефлексій, а й часто взагалі не потребують оприявлення своїх думок назовні. Зустрічі з *Іншими* мають травмувальний характер і свідчать про те, що аутичні персонажі або ж герої-поліграфи на кшталт Джона з «Угамуйте мене» живуть у світі внутрішніх рефлексій й пошуків, які показують, що персонажі мають чітко окреслену мету, цінності, прагнення й поривання, проте вони не потребують для втілення своїх прагнень людей із зовнішнього світу. Світ побудовано на принципах, які мають симулякрний характер і покликані сприяти формуванню імітат-дискурсів у реальності персонажів.

Зазвичай «процес згадування стає засобом конструювання ідентичності в тому випадку, коли очевидно стає різниця між тим, хто згадує, та його образом, який виникає у пам'яті, що дає змогу персонажу дистанціюватися від життя, яке він провадив, та тим, ким він був» [3, с. 178]. Проте в постпостмодерністських романах процес пригадування є не стільки дистанціюванням від реальності, скільки пізнанням реальності.

П. Рікер звертає увагу на те, що «<...> розуміння самого є інтерпретацією; інтерпретація самого у свою чергу знаходить в оповіді серед інших знаків і символів привілейоване опосередкування; це останнє є запозиченням, як з історії, так і з художніх творів, роблячи з історії реального життя вигадану історію, або, якщо хочете, історичну вигадку, схрещуючи історіографічний стиль біографії з романним стилем уявних автобіографій» [5, с. 139]. Фіксація зустрічей, фраз і поведінки інших людей, які трапляються на шляху постпостмодерністських персонажів, дає можливість їм (Кристоферу, Джонові)

зрозуміти світ як тотальну дійсність брехні. «Щоденник брехні», який веде Джон, тобто «Інхерб киннедош», є формою конструювання справжнього світу, який є світом навпаки. Проте з точки зору класичної логіки навіть та назва, яку обирає протагоніст «Угамуйте мене», свідчить про зміну знаків у пост-постмодерністському наративі: те, що видається справжнім, конвенційним, загальноприйнятим, насправді таким не є, навпаки, те, що є маргінальним, може містити максимум справжності. «Кожному індивіду притаманне чуття власної цілісності, зумовлене актом самооповіді, в якому вбачають «соціально сконструйовану» художню фікцію. Відтак завдяки вивченню художнього твору на основі цього методу можна говорити про впізнавання, вирізнення або ж самоінсценування образу автора у створених ним персонажах» [3, с. 11].

Постпостмодерністський художній світ — це простір із множинними внутрішніми переплетіннями, прихованими ходами, які змішують справжнє й несправжнє, щире й сфальшоване. Дифузія й гібридизація — два ключові поняття, що визначають проблемно-тематичний спектр постпостмодерністського роману Великої Британії. Традиційно «людська пам'ять втримує не саму подію, а лише емоційний імпульс» [3, с.180]. Проте постпостмодерністські персонажі М. Геддона й М. Дж. Гайленд уникають емоційних імпульсів, вважаючи їх деструктивними. Кристофер прагне сприймати реальність максимально механістично, що, відповідно, дає можливість зрозуміти її як об'єктивну даність. Навколишні події й ситуації підштовхують героїв до втрати внутрішньої психічної рівноваги, яка в обох творах («Дивний випадок із собакою вночі», «Угамуйте мене») має інтенсифіковане вираження. У постпостмодерністських романах час позбавлений емоційного позначення, на відміну від модерністських творів. Час у постпостмодерністських романах є об'єктивною даністю Всесвіту, одним із параметрів світобудови. У постпостмодернізмі час

позбавлений психологізації, оскільки цей процес передбачає виявлення емоційності, що відкидається постпостмодерністським розумом персонажів.

Для Кристофера з «Дивного випадку...» єднання з математичними числами, які для персонажа постають у цілковито персоніфікованому вигляді, і є моментом взаємодії специфічної індивідуальної ідентичності зі специфічною колективною ідентичністю. Для юнака колективна ідентичність представлена числами, кожне з яких, умовно кажучи, має своє ім'я, свою персональну історію. Усі числа в історії Кристофера не випадкові, про що свідчить навіть нумерацію роману-щоденника. Об'єкти зовнішнього світу (автомобілі, хмари тощо) для протагоніста роману мають особливу значущість: саме з ними в щоденнику відбувається особливий комунікативний акт, який допомагає персонажеві розвинути власні аналітичні здібності й водночас дійти розуміння себе в якомусь іншому аспекті, до якого часто спричиняється спілкування персонажів із традиційним із погляду психології ідентичнісним типом. Уникаючи емоційного контакту з людьми, персонаж роману Марка Геддона натомість виявляє емоційні зв'язки з об'єктами, із яких можна сформувати списки. О. Галета, досліджуючи образ колекціонера, звертає увагу на його іманентну потребу колекціонувати. «Модернізм — не перша епоха, що практикує колекціонування в літературі: бібліотеки й збірники, цитатники й журнали з'явилися задовго до того. Однак модернізм створює й уводить новий культурний тип колекціонера як культурного діяча і як літературного героя. <...>. Він (колекціонер — **Д.Д.**) згромаджує, порядкує і в такий спосіб перетворює» [4, с. 73]. Кристофер потребує *колекціонування досвіду*, кожний елемент якого він розставляє на своєму місці в щоденникових записах, визначаючи певну комірку для людей і об'єктів. Для персонажів І. Бахманн так само важлива фіксація попереднього досвіду, проте

в постпостмодерністському романі вона відбувається стосовно об'єктів неживої природи, які дають персонажеві значно більше для самопізнання, ніж спілкування з живим персонажами на кшталт пані Шерс.

Екзистенційна та релігійна самотність у постпостмодерністських романах виникає в результаті сформованих у лоні католицької церкви несправжніх за параметром ширості (на думку самих персонажів) зв'язків між віряними, церквою та Богом. І на відміну від подібного стану, який переживають персонажі постмодерністських романів, тепер це аж ніяк не свідчить про негативну тенденцію в житті героїв. Екзистенційна самотність постає вихідною точкою в пізнанні реальності як потенційно множинного простору, у якому відбувається взаємодія фізичного й метафізичного, причому остання категорія є «метафізичною» не онтологічно, а лише з огляду на те, що ці явища не можуть бути пізнавані людиною сьогодні. М. Дж. Гайленд критикує католицизм за те, що в його лоні в ХХІ столітті сформовано лицемірність і що церква не впливає на формування в людині справжньої шляхетності та щирої віри. Екзистенційна самотність у романі «Дивний випадок...» М. Геддона допомагає протагоністові досягнути значно вищих результатів у професійній царині. Математика для протагоніста є своєрідним метафізичним світом, що наближає персонажа до Бога, розчиненого у Всесвіті і явленого у вигляді закономірностей, законів, тенденцій, які свідчать про те, що на різних рівнях матерії Всесвіту трапляються типологічні подібності. На думку Кристофера, це може свідчити про те, що матерії притаманна така категорія, як «розум». Юнак припускає, що людина наразі не може мати достатньо знань про справжнє життя Всесвіту, матерії та енергії, а тому обмежує власне знання теоріями, які легітимізують комфортне знання про світ навколо людини,

скажімо, за допомогою теорії «великого вибуху». Проте досі не відомо, що саме було до моменту великого вибуху, якою була матерія й сам Всесвіт до свого початку з нічого. Математика дає можливість вийти за рамки емоційного досвіду й комунікації з Іншими, що часто передбачає різні комунікативні поразки, які накладають на учасників комунікативної взаємодії негативні відчуття, що позначаються на викривленому сприйнятті світу й небажанні або когнітивній неспроможності вийти за межі його фізичної реальності. Математика дає можливість побачити основу світу, його метафоричний кістяк, вийти на розуміння атомарних взаємодій, які свідчать про *розумовість* Всесвіту.

Висновки і перспективи. Здійснене дослідження дає підстави виявити закономірності між психологічними особливостями протагоністів аналізованих романів і світоглядними параметрами постпостмодернізму, реалізованому зокрема в літературі. У постпостмодерністських романах маємо нову модель конструювання індивідуальної ідентичності персонажів, які перебувають в незалежному стані від колективної ідентичності, здійснюючи опір негативному втручання з боку *Іншого*. Протагоністи постпостмодерністських романів не потребують колективної ідентичності для кристалізації власної, натомість форми комунікативної взаємодії з *Іншим* постають чинником розбалансування власного світосприйняття. Наявні нейрофізіологічні особливості та невралгічні розлади персонажів (Кристофер у «Дивному випадку...», Джон в «Угамуйте мене») дають підстави стверджувати про існування особливого типу постпостмодерної ідентичності, що реалізує себе в таких рисах: персонаж уникає емоційних впливів, може чинити опір емоційним впливам із боку *Іншого*, прагне зрозуміти навколишню реальність як систему закономірностей. Математика експлікована як ідеальна мова, що дає можливість проаналізувати принципи функціонування матерії, механізми взаємодії у Всесвіті, а також уникати того, що

в навколишній до протагоністів соціальній реальності постає імітат-дискурсом. Виявлена специфіка має перспективи для вивчення поетологічних особливостей

постпостмодерністських романів, зокрема в аспекті художньої мови, мінімізації засобів художнього увиразнення, стратегій взаємодії художнього й наукового.

Список використаних джерел

1. Бовсунівська Т.В. Теорія роману: навч. посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 447 с.
2. Гайленд М. Дж. Угамуйте мене; пер. з англ. В. Дмитрук. Львів : Кальварія, 2008. 248 с.
3. Мельник Д.М. Самоідентифікація як особистісний і філософський дискурс у прозі Інґеборґ Бахманн; дис. канд. філол. наук 10.01.04. Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв, 2012. 244 с.
4. Модернізм після постмодерну; за ред. Т. Гундорової. Київ : ПЦ «Фоліант», 2008. 319 с.
5. Рікер П. Сам як інший; пер. з франц. Київ : Дух і Літера, 2002. 458 с.
6. Haddon M. *The Curious Incident of the Dog in the Night-Time*. London : Vintage, 2004. 226 p.
7. Mitchell D. *Cloud Atlas: a novel*. London : Random House, 2004. 509 p.
8. *The Contemporary British Novel since 2000*; edited by James Acheson. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2017. 214 p.
9. *The Routledge companion to twenty-first century literary fiction*; edited by D. O'Gorman and R. Eaglestone. London-New York : Routledge, 2018. 474 p.

References

1. Bovsunivska, T.V. (2017). *Teoriia romanu: navch. posib.* [Theory of the novel: manual]. Kyiv, "Kyivskiy universytet", 447 p. (In Ukrainian).
2. Haddon, M. (2004). *The Curious Incident of the Dog in the Night-Time*. London, Vintage, 226 p.
3. Hailend, M. Dzh. (2008). *Uhamuite mene* [Carry me Down]. Lviv, Kalvariia, 248 p. (In Ukrainian).
4. Melnyk, D. M. (2012). *Samoidentyfikatsiia yak osobystisnyi i filosofskyi dyskurs u prozi Ingeborg Bakhmann*. Dys. kand. filol. nauk [Self-identification as an individual and philosophical discourse in Ingeborg Bachmann's prose. Cand. philol. sci. diss.]. Mykolaiv, Chornomor. derzh. un-t im. Petra Mohyly, 244 p. (In Ukrainian).
5. Mitchell, D. (2004). *Cloud Atlas: a novel*. London: Random House, 509 p.
6. *Modernizm pislia postmodernu* (2008). Kyiv, "Foliant", 319 p. (In Ukrainian).
7. Riker, P. (2002). *Sam yak inshyi* [Myself as the other]. Kyiv, Dukh i Litera, 2002, 458 p. (In Ukrainian).
8. *The Contemporary British Novel since 2000* (2017). Ed. James Acheson. Edinburgh, Edinburgh University Press, 214 p.
9. *The Routledge companion to twenty-first century literary fiction* (2018). Eds. D. O'Gorman and R. Eaglestone. London-New York, Routledge, 474 p.

REPRESENTATION OF NARRATIVE IDENTITY IN POST-POSTMODERN NOVELS "THE CURIOUS INCIDENT OF THE DOG IN THE NIGHT-TIME" BY M. HADDON AND "CARRY ME DOWN" BY M. J. HYLAND

D. I. Drozdovskyi

Abstract. In the paper, we investigate the narrative features of British post-postmodern novels: M.J. Hyland's "Carry Me Down" and M. Haddon's "The Curious Incident of the Dog in the Night-Time". The specific features of interaction between individual and collective identities in the novels have been analyzed. It is proved that the post-postmodern identity of the protagonists in the aspect of self-knowledge and self-realization is not connected with communication with the Other. It was investigated that the communicative interaction between

© Д. І. Дроздовський

the protagonist and other characters in the post-postmodern novels is often a factor of the unbalance of consciousness of the characters formed as a result of genetic abnormalities. The thematic complex of post-postmodern novels, in which mentally specific characters are represented, possessing a neuralgic specificity influencing the world perception, has been determined. The paradigm of the post-postmodern worldview in contemporary British novels is spotlighted.

In post-postmodern novels it is represented a new comparing to postmodern tradition individual identity of characters who exist in an independent state relating collective identity and having the ability to resist the negative communicative intervention of the Other. The protagonists of such narratives do not need a collective identity to crystallize their own self. It is investigated that genetic/neurophysiological features and neuralgic disorders of characters (Christopher, John) give grounds to assert the existence of a special type of narrative identity that avoids emotional influences resisting emotional influences from the side Another and striving to understand the reality as a system of clear laws and mathematical laws. In this case, mathematics is explicated in the novels as an ideal language, which makes it possible to hypothetically analyze the origins and principles of the functioning of matter, the mechanisms of interaction in the universe. The perspective of the research are determined by the necessity to outline the poetic specification of post-postmodern novels and the importance of the investigations of their linguistic design, forms, correlations between literary and scientific, philosophical and non-fiction modes.

Key words: post-postmodernism, narrative identity, Mark Haddon M.J. Hyland, "The Curious Incident of the Dog in The Night-Time", "Carry Me Down".